

میژووویهکا دابه شکرى وهك گهلى وئ

نقیسینا میژوووی ل عیراقی

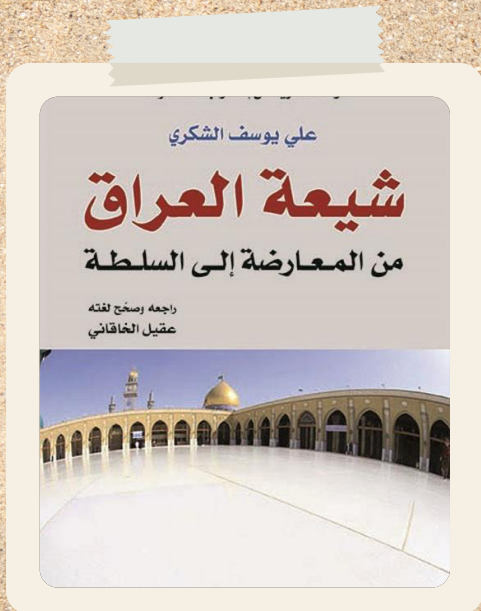
(که یسا کوردی)

/ پ. د. هوگر طاهر توفیق

وهرگپان : م. رۆژین چلبی منیر

دەرازیڤک :

کریارا نقیسینا میژووین ل عیراقا ههڤچهرخ وینهیهکی رهسەن ل دۆر پیکهاتهییڤن گهلی عیراقی پیشکیش دکهت، نهوژی نهوه کو دموهلتا عیراقی هەر ل دەستیچکا دامهزاندنا خۆدا نهشیبایه ناسنامهیهکا ئیکگرتی ژ بو گهلی عیراقی پیکبینیت، ناسنامهیا عیراقی دناڤ پیکهاتهییڤن عیراقیدا بهرزه بوویه و بهریتانیان نهوین بنهمایین نهڤی دموهلتا عیراقی داناين جهخت ل سەر پیکهینانا ناسنامهیا عیراقی کرن هەر ژ باکووری دموهلتا عیراقی تا باشووری نهوئ و ههستیچکرڤن کو نهڤ کریاره ئاسانه و ب تنن پیدقی ب هندهک دهمی ههیه دا کو هەر کهسهکی د چوارچوڤی نهڤی دموهلتی دا دزیت پازی ببیت ل سەر ناسنامهیا عیراقی یا نوی.

ل دوپڤ جوداهییبا نهوان ناسنامهیان، جوداهیهک بهرچاڤ دبهرسقڤدانا نهوان پرسیاراندا ههیه کو دشیاندايه بهینه خواندن ب شیویهکی رۆن و دیار دپهرتووکیڤن میژوویدا نهوین پشتی دامهزاندنا دموهلتا عیراقی تا نهو هاتین نقیسین، ژ لایهکیڤه ههڤکییهک بهیز و دژوار دناڤهرا سونه و شیعهییڤن عهزیدا ل دۆر نهوئ چهندی کا کئ پتر دهست ل سەر دامهزاندنا دموهلتا عیراقی یا نویدا ههبوویه و کئ رۆلی بهیزتر دکریارا دامهزاندنا نهڤی دموهلتیدا ههبوویه؟ لی نهوا پهنگهڤدانا خو ههیی ل دهمی تهماشهکرنا کریارا نقیسینا میژووین ل عیراقی ژلایح میژوونقیسین کورد، نهوه کو پتریا کوردان ههست ب نهوئ چهندی ناکهڤن کو نهو عیراقینه و نهو ناسنامهیه ل سهروان یا هاتییه سهپاندن و بی کو بۆجوونا نهوان بهیته وهرگرتن ل سەر کریارا خستنا کوردستانا باشوور ب سەر دموهلتا عیراقی ل سالا ١٩٢٥، بهلی دهریاری تورکمانان تا نهوژی ملکهچی ههیه بو دموهلتا تورکی و ههست ب نهوئ لایهنگیریڤن دکهڤن پتر ژ دموهلتا عیراقی و بهردهوام جهخت ل سەر کاشوین هیزا تورکیا دکهڤن ژ بو بدستهڤهئینانا ماقین خو بین نهتهوهیی دناڤ دموهلتا عیراقیدا.

بهلی هەر زوی ههڤرکی و شهڕین گران دناڤهرا نهوان پیکهاتهیان دا ل دۆر نهڤی دموهلتا نوی و ناسنامهیا گهلی نهویدا رویدان و یا دیار نهوه کو سونهییڤن عهزب هەر ل دهستیچکا دامهزاندنا دموهلتا عیراقی ل سالا ١٩٢١ تا سالا ٢٠٠٣ دهستهلات ل عیراقی کرپوو، ل دوپڤدا کاروباریڤن عیراقی کهڤته ددهستی شیعیاندا و تا نهو بهردهوامه و کورد ل باکووری عیراقی- کوردستانا باشوور- ل گهلییهک دیدا دزین و لقیڤرئ ههژمارهکا پرسیاران ژلایهڤن میژوونقیس و سیاسهتهدار و ڤهکۆلهرانڤه هاتبوو ئاراستهکرڤن، نهوژی: نهڤی کئ دموهلتا عیراقی دامهزاند، نهڤی شیعهییڤن عهزب بوون ل باشوور یان سونهییڤن عهزب بوون ل ناڤهراست؟ نهڤی ناسنامهیا عیراقی چییه، نهڤی دشیاندايه نوینهراتیا ههمیان بکهت؟ نهڤی رۆلی کوردان د دامهزاندنا دموهلتا عیراقیدا ژلایهکی و دمیزوویا نهویدا ژلایهکی دپترڤه چ بوویه؟ نهڤی کورد ل سەر نهوئ ناسنامی پازی بووینه؟ نهڤی دهریاری پیکهاتهییڤن دپتر جهوايه و ب تایبته تورکمان و کرستییان کو هەر ئیکئ دیتنا خو یا تایبته بو دپروکا خو د دموهلتا عیراقیدا ههیه؟

عروبیەت و لایه‌نگیری بۆ نشتیمانا عەرەبی

۱۹۲۱ - ۲۰۰۳

د ئەفی ماوهیدا سونەیین عەرەب سەرکردایەتییا کریارا نقیسینا میژووینی ل عێراقی کریوون، ب ئەوی لێنەرینی کو ئەو دەستەلاتدارین دەولەتا عێراقی بوون چ ل سەردەمی پاشایەتییا یان یی کۆماری و قوتابخانەیا ئیکانە بوو د ئەفی لایەنیدا هەتا سال ۲۰۰۳، شیعه و کورد تا رادەیه‌کی مەزن یین لادایی بوون و ب چ پەنگان دەنگی خوه د کریارا. نقیسینا میژووینی ل عێراقیدا نەبوون و ژ دیارترین سەنتەرین قوتابخانەیا سونی زانکۆیین بەعەداد و مووسل دیلا ئیکیدا بوون و د دویقدا زانکۆیا بەسەر دەیت.

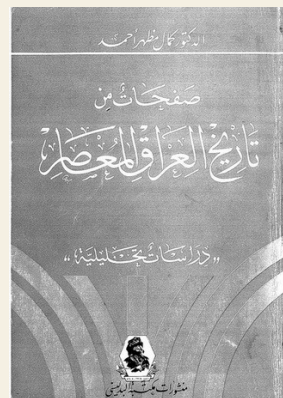
بەلغ دیارترین هزرین ل دویق دجوون ژ بۆ کریارا نقیسینا میژووینا عێراقی و بەرپەرین خوه ل دویق ئەقان هزران پر کریوون، ئەف بوجووین ل خورای بوون :

۱. رۆلغ دامەزراندنا دەولەتا عێراقی یا نوی ب تنغ ژ بۆ عەرەیین سوننه د زقریت و بۆ چ لایەنین دیتەر نازقرت.
۲. عێراقی میژووینیەکا کەقنار ل دەقەرئ هەبوو و عەرەب هەتا ل چاخین ژ بەری ئیسلامئ ستوینا ئەفی میژووینی بوون ل عێراقی.

۳. ناسنامەیا عێراقی ناسنامەیه‌کا عەرەبییا سونیه .
۴. حەزا عێراقی بۆ دەورەیین عەرەبی بوو.
۵. عێراق وەک پارێزمرئ دەرگه‌هی رۆژەلاتا نشتیمانا عەرەبی بوو.
۶. لێنەرین ب ئاریشه‌یین عێراقی یین ناخۆیی ب چاقه‌کی کیم، نەخاسمه ئاریشه‌یا عەرەیین شیعه و ئاریشه‌یا کوردان ل باکووری.

دەمی لێنەرین ل نقیسینا میژووینی د ئەفی چاخیدا هاتییه کرن، ب دروستی دیار ببوو کو میژووینا عێراقی وەک فەرمانرەوایین دەستەلاتدار بقیت هاتبوو نقیسین ئەوا دەستع عەرەیین سونهدا، لەورا وەک دیار شیعیان د ئەوی دەمیدا خزمەتا خوه تەرخان کریوون ژ بۆ خۆاندنا شارستانی و زانستی و پتریا قەکۆلینین ئەوان ل سەر خواندنن سیاسی و جفاکی و نابوری بوون، چ پینەقیت ئەف پارودۆخه ل سەر هەمیان گشتگر نابت، بەلغ ئەقەیه راستی.

بەلغ میژووینن کوردان ژ چوارچوقئ ئەوی گۆتتا دبیژت کو کوردان پشکداری د دامەزراندنا دەولەتا عێراقیدا کریوو و کورد ژ ئەفی چوارچوقئ نەدرکەفتبوون، و رۆلەکی ئەرینی د دەولەتا عێراقی یا نویدا هەبوو، بۆ زانین میژووینا کوردان ل عێراقی هەر ژ دامەزراندنا دەولەتا عێراقی و تا ئەو چ بوو؟ ب تنغ میژووینا بزاف و شۆرەشان ب دژی حکومەتا بەغدا بوو.

گوڤورپنا لایهنگرییە : کریارا راستقه کرنا ریکا میژوویتی ۲۰۰۳ - ۲۰۲۰ :

ریکا نفیسینا میژوویتی پشتی سالا ۲۰۰۳ ژ سەروشوین ل عیراقی هاته گوڤورپن، ئەوا عەرەبێن شیعه کونترۆل ل سەر یاسایین دەستهلەتی کرین و هەتا ل دوماهیکی بوویه ئەگەرئ زناڤچوونا قوتابخانەیا عەرەبێن سونە یا میژوویتی و دەرکەفتنا قوتابخانەیا عەرەبی یا شیعهگەرییە و ئەف قوتابخانە هەتا نوکە کونترۆلی ل سەر نفیسینا میژوویتی ل عیراقی دکەت، سەنتەرین ئەف قوتابخانەیی زانکۆیی ل باشووری عیراقینە وەک زانکۆیی کوفە و نەجەف و کەرەلا... هتە.

بەلێ دیارترین تایبەتمەندییەن قوتابخانەیا عەرەبی یا شیعهگەرییە ئەقەنە :

۱. پتیری قەنجی ددەمەزراندنا دەولەتا عیراقی یا نویندا بۆ شیعیان دزقەرت، و باشترین بەلگە شۆرەشا بیستە بوو (۱۹۲۰) کو شۆرەشەکا رەگەز شیعی بوو ب رێژەیهکا هەرەباش و ژ ئەنجامین ئەوئ یین ئیکسەر ددەمەزراندنا دەولەتا عیراقی بوو و هەژمارەکا خواندنن گەرنگ ل سەر پۆلی باژێر و هوز و دەقەرین شیعیان د شۆرەشا بیستیدا پشتی سالا ۲۰۰۳ دیاربوویه هەر وەکو ژ نوی خووە قەدیتین.
۲. دەرکەفتنا زۆرداریکەرنا شیعیان د ماویدی دەستهلەلاتا عەرەبی یا سونی د دەولەتا عیراقیدا، ئەوا پیدای ل سەر دەولەتا عیراقی نەهیتە دووبارەکر.
۳. شیعیان دوویاتکر بوون کو عیراقی د ریکا نفیسینا میژوویتی پشتی سالا ۲۰۰۳ جەهکی سەرۆستی وەرگرتبوو.
۴. کارەکی دیتەر و گەلەک گەرنگ ئەو ژێ گوڤورپنا لایهنگرییا تاکەکەسی عیراقی بوو و ناراستەکرنا قبیلەنامەیی بەرەف مەزەبێ جەغەری و دەولەتا ئیرانی ئەوا بوویه ستوینا عیراقییان و هەولدان ژ بۆ جودا کرنا عیراقییان ژ جیهانا عەرەبی یا سونی.

۵. نوێکرنا نفیسینا میژوویتی عیراقی هەر ژ دەستپیکا دامەزراندنا دەولەتا عیراقی و هەتا ئەفروکە، و بارا پتیرا بابەتین ل زانکۆیی باشووری دەینە نفیسین دینەمادا بابەتین نفیسینوون، بەلێ ب شیۆزی دووبارە نوێکرنا نفیسینا وان بابەتان لدویف لێنەرنا ئەوان ژ بۆ رویدانا میژوویتی و دیارکرنا پۆلی شیعیان تیدا.

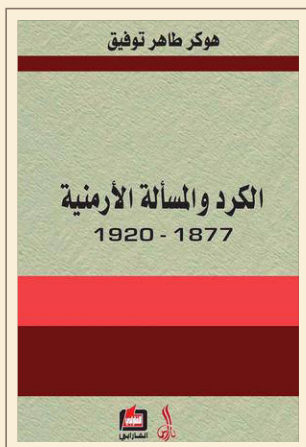
بەلێ دەرەری قوتابخانەیا سونی یا عەرەبی پشتی سالا ۲۰۰۳ ل دویف لایهنگرییا ئەوان زانکۆیی ل دەقەرین سونیان ب دروستی دیار دبیت کو ئەو ژ بابەتی عیراقییوون یین دویرکەفتین نموونە لسەر ئەف جەندی کو وانا دەست ب نفیسینان ل سەر میژوویتی کەنداقی عەرەبی و باکووری ئەفریقیا یان ل سەر پەیدەندیان کربوون و گۆرمان بۆ زانکۆیی باشووری عیراقی ژ بۆ دووبارە نوێکرنا قەکۆلینان ل سەر میژوویتی عیراقی هیلانە.

،، کریارا نفیسینا میژوویتی ل عیراقا
هەڤچەرە وینەیهکی رەسەن ل دۆر
پیکهاتەیین گەلێ عیراقی پێشکیش
دکەت ئەوژی ئەووە کو دەولەتا
عیراقی هەر ل دەستپیکا دامەزراندنا
خۆدا نەشییایە ناسنامەیهکا ئیکگرتی
ژ بۆ گەلێ عیراقی پیکینیت.

كهيسا كوردی ١٩٩١ - ٢٠٢٠:

- میژوويا كهفندا فهكۆلین لسه بیره دۆزین نهژادی كوردان و خوچهین كوردستان یین كهفن تاییهت ئیمبراتوریهتا میدی نهوا ب باب و باپیرین كوردان هاتبوو ههژمارتن، هاتبوو كرن.
- دمیژوويا ناقیندا دوویات ل سهر رۆلج كوردان دمیژووین و شارستانیهتا ئیسلامیدا كریوون، ل بهراهیا ههمیان نهو خواندن و فهكۆلین و نقیسینین ل سهر میژوويا دولهتا نهیوووی و سهلاحه ددینن نهیوووی، نهوئ ب گۆیتكا نوینه راتییا كوردان د نهقی ماویدا هاتیه دانان.
- دمیژوويا نویدا ماوهیی دهسته لاتارییا ههردوو دولهتین نوسمانی و ئیرانی ل سهر كوردستان ژ گرنهتین سالوختهتین نهقی چاخنی فهكۆلین و خواندن ل سهر ژیا نا میرگههین كوردی بوون.
- بهلج خواندنن كوردان د چاخنی نویدا جهخت و گرنگی دابوون ل دور رۆلج كوردان ل سهر نهردئ نهوان یج كوردستان د ههر چار دولهتین دابهشكریدا ئانكو: توركیا، عیراق، ئیران و سوریا.

دهرباره ی كوردان ل عیراقی چ دهنگ نهبوون كو نوینه راتییا نهوان ل دویف راستیهكا میژوووی ب لئیرینا نهوان دنقیسینا میژوویدا بگهت ههتا ساللا ١٩٩١ ل دهمن كورد ب سهرهلدانان ب دژی حكومهتا بهعس ل پارێزگههین كوردستان رابووین و شییان گرنتییا نافه دولهتی ژ بو بدسته هینانا چۆرهك سهرهخوییا خویهتی ب دهست خوهقه بینن، راسته ل قیرئ میژوونقیسین كورد نهوین ل سهر كهيسا كوردان ل عیراقی و ل ههمی پارچهین كوردستان نقیسین ههبوون ژوانا: محهمهد نهمین زهکی، حوسین حوزنی موكریانی، كهمال مهزههر نهحمهد و مهعروف جیاووك... هتد، بهلج نهقان میژوونقیسان نهشییان بهردهوامیی ب نهوان ههمی پشهاتین د میژوويا كورداندا ل كوردستانا عیراقیدا پهیدا بوون بدن، ژ نهگههئ بارودوخین حكومهتا عیراقی دنخستنا نهوان ئاستهنگین د رپكا دهرپینا خویهتیدا، لهورا وهكو دیار پشبینین نهوان یین تاییهت ب میژوويا كوردیه نه ل سهر بنهمایج کیانهكی یان دولهتهكا كوردی بوو.

بهلج پشتی كوردان شیاین سهرهخوییا خویهتی ل پارێزگههین ههولیر و دهوك و سلیمانج بدسته خودقه بینن، بهشین میژووین ل زانكۆیان سهركردایهتیا كریارا دووباره نقیسینا میژوويا كورد و كوردستان ب پشتبهستنا نهوان لسه ههبوونا ماددهیا زانستی كریوون، ژ راستیی نه دویره نهگهه بیزن قوتابخانهیا میژوووی ل كوردستانا عیراق ب بهیزترین قوتابخانهیا میژوووی ل عیراقی پشتی ساللا ٢٠٠٣ دهیته ههژمارتن، بهلكو ههژمارهكا فهكۆلهرین عههب ل دویف نهوان كارین زانكۆیین كوردستان پشكیشكرن دهست ب خواندنا میژوويا كوردی كریوون.

بهلج دیارترین سالوختهتین قوتابخانهیا میژوويا كوردی ل عیراقی نهقهنه:

دووباره نوئكرنا نقیسینا میژوويا كوردی ههر ژ دمرکهفتنا كوردان د میژوویدا و ههتا نهو لسه نهقان بنهمایین ل خواری :

٢- لایهنگری : ژ دیارترین سالوختهتین میژوونقیسیین

کورد ئهوژی ئاریشهیا لایهنگرییه، ئانکو کورد خوه نابینن ل بهغدا یان ئهقهره یان تهران یان دیمهشقن، و ئهف باژیرین هه نوینهراتیا کوردان د چ لایهناندا ناکهت، چونکی چ ههبوون بۆ کوردان د ئهقان باژیراندا نهبوو و نه باژیرین کوردان بوون و ب میژوویا کوردان فه نهگریدا ییوون، ب تنن ب ئیک دهرگهه تیتهت ئهوژی دهرگهه بیانی بوو، هوسا میژوونقیسیین کوردان بۆ باژیرین ههولیر، دهوک، سلیمانی و کهرکوکی ل عیراق، وان، بهدلیس، ههکاری و دیاربهکر... هتد ل تورکیا، وئورمییه، مهاباد، سنه و کرمانشا... هتد ل ئیران. قامشلو، دیرک و عهفرین... هتد ل سوریا دزقن، هوسا لایهنگری ژ بۆ قن نشیمانان پارچهکری بوو ئهوا دبیزنی کوردستان و نهبوو دمهولتهتین ئهردی وان دابهشکری بوو.

• سنۆرین کوردستانا مهزن : د نیاسینا

میژوویا کوردی، نه ب تنن ل قوتابخانهیا کوردی ل عیراق، بهلکو ل ههمی پارچهیین کوردستان، ئهوه کوردان هیچ دانپیدانهک ب سنۆرین دهستکردین داگیرکرتین رۆژئاقای و سیاسهتا دمهولتهتین روزههلاتا ناقین ئهوین بووینه ئهگهری دابهشکرنا کوردستان و کۆمهلگهها کوردی د نابهرا ههر چار دمهولتهناندا ئهوژی: تورکیا، عیراق، ئیران و سوریا نهکریوون، لهورا ل دهمی فهکۆلین و خۆاندن ل سهه میژوویا کوردی دهیته کرن میژوونقیسیین کورد لسهه سنۆرین قان دمهولتهان را دبورن داکو فهکۆلینی لسهه میژوویا کوردی وهک کوردستانهکا ئیکگرتی بی کو سنۆرین دهستکرد وان جودا بکته دکته، و خهونا میژوونقیسیین کورد ئهوه کو رۆژهک دی هیت ئهف سنۆرین هه دی ههر ژ ناف چیت و کوردستان دی سههیهخۆبوونا خوه ب ئیکجاری ب دهست خۆفه هینت.

• نتهوهیهکا سههیهخۆیا خۆیهتی

میژوونقیسیین کورد باومری ب ئهوی چهندی ههبوون کو کورد ل ههر چار پارچین کوردستان بۆ ئیک نهژاد دزقن و ئهوه ب تهمامی ژ نهتهوهیین دیتر ئهوین ئهردی وان دابهشکری جیاوازن، ئانکو (تورک، فارس، عهرهبان). ل گهل ههبوونا ههژمارهکا بیرهوزان د ئهقی لایهنیدا ئهوین نهژادی کوردان بۆ قان ههرسی نهتهوهیان زقراندین، بهلئ ئهف بیردۆزین هه د فهکۆلینیین میژوویا کوردیدا ب تنن بۆ جوونهکه نهژندهتر و چ بهلگهیین گونجای و زانستی د ئهقی لایهنیدا نهبوون، هوسا نهتهوهیا کورد ل دویف ئینتیرینا میژوونقیسیین کورد نتهوهیهکا سههیهخۆیه وهک: تورک و عهرهب و فارسان و د چ لایهناندا ژ ئهقان نهتهوهیان کیتر نهبووینه و رۆلی ئهوان بی میژووایی ل دهقهری بۆ ههمیمان دیاره.

• کوردستان وهک داگیرگههکا نافدهولهتی - ئهردی وی یی

داگیرکرییه : ریک میژوویا کوردی ل عیراقی دووپاتکریوو کو وهلاتی کوردان کوردستان دمیژوویدا ژ لایهنی ههر چار دمهولتهتین روزههلاتا ناقین یا داگیرکری بوو ئهوژی: تورکیا، عیراق، ئیران و سوریا، نهیا پیدقییه داگیرکهر بی بیانییهکی ئهروپی بت یان رۆژئاقاییهکی کریستیانی بیت، بهلکو داگیرکهر ئهوه ئهوی ئهردی ته داگیر بکته چ ب ریک ئایینی یان رهگهزی خوه بۆ خوه و ناقی خوه بکارینت.

ژ دیارترین سالوختهتین میژوونقیسیین کورد ئهوژی ئاریشهیا لایهنگرییه، ئانکو کورد خوه نابینن ل بهغدا یان ئهقهره یان تهران یان دیمهشقن.

• **زۆرداریلێکرنا ل سهر کوردان :**

قوتابخانهیا میژووویی یا کوردی ل عێراق گرنگی ل سهر وئ زۆلم و زۆرداریا مللهتن کورد تووشبووین ژ نهگهرئ سیاسهتا دموهتین ئهردئ کوردستانئ دابهشکری و دماوهی بزاغ و شوپمش و سهرهلدانین کوردی یین بهردموام ل ههر چار پارچهیان ژ بو داخوازا مافین نهتهوهیین کوردان و بهرسفا نهقان دموهتان ل ههمبهر کوردان گهلهک دزوار بوو و تهرو هشکاتی ل کوردستانئ هاتبوو سۆتن و چ جیاوازی دناقههرا سیاسهتین نهقان دموهتاندا نهبوو، بهئ وهک دیار تورکیا و عێراق پتر ب دژی کوردان یین توندپهو بوون.

• **زمانئ کوردی :** میژوونقیسین کورد پتیریا

جاران میژووویا خوه ل کوردستانا عێراق ب زمانئ عهرهبی نقیسی بوون، بهئ ژ نهجامئ گوهۆرپنا سیاسهتا فێرکرنئ ژ فێرکنا زمانئ عهرهبی بو فێرکنا ب زمانئ دایکئ یئ کوردی ل کوردستانا عێراق و پتیریا میژوونقیسان میژوو ب زمانئ کوردی نقیسیبوون، دماوئ قان پهرتووکاندا هاندان بو ههمییان چیبوو زمانئ کوردی دنقیسینیدا ل شوینا زمانین دیتر ژ نهوانا زمانئ عهرهبی بکاریین.

• **هیمیا :** میژوونقیسین کورد تهکهز ل سهر

دیارتین هیمایین نهتهوهییا کوردی ل ههمی لایهنین سیاسی، چقاکی، نابوری و زانستی... هتد کربوون و هیمایین عهرهبی یان هیمایین نهتهوهیین دوتر وهک هیمایین نهتهوهیا کورد نههاتبوو ههژمارتن.

و ل دووماهیکی زقزین بۆ نافونیشانی بابهتی (میژووویا دابهشکری وهک گهئع وئ)، ب ئەقئ چهئدی دیار دبت کو لایهئین نقیسینا میژوووی ل عیراقی جیاوازن وهک جیاوازییا ییکهاتهیا گهئع عیراقی و ئەق لایهئین هه وهک دمرپرینهکا راست ز ییگههئ عیراقی هاتبوو ههژمارتن، و ل قیرئ پرسیارا ب زهحهته دهیت ئەو زی نهئئ ئەفان ههه سئ لایهئین میژوووی ل عیراقی ریبازا زانستی یا میژوووی پیشچاف ودرگرتبوون یان نه؟ بهرسقدان ل سهه قئ پرسیارئ ب شیوازهکی بی سنۆر یا ب زهحهتهه توقین دروست و نهدروست دناق ههموویان دا هههه و ههه ئیک ژ ئەوان لئیرین ل سهه میژوووی ب چاقئ خۆ تاییهت ل دویف ژیا نا نهتهوهییا وی و ریچیا نهوی ل عیراقی دکهت، لهوړا دبیزم ههه سئ لایهئین هه راستن دنقیسینا خویهتییا خوه و کیانئ خوه ل عیراقی و ههه می لایهه ب نهدروستی دهینه زانین ل دههئ ل سهه گرنگی د بن سیبههرا دهولهتهکا ب ناقئ عیراقی دئاخفن، هوسا ب جیاوازییا میژوونقیسین کورد ئەوین ناکوکی ب شیوهیهکی ناشکرا ل سهه ناسنامهیا عیراقی کرین، چونکی ناسنامهیهکه ب هیژئ ل سهه ئەوان هاتبوو سهپانن و ب ناشکرا دیاردبت کو لایهئع میژوووی سونی و شیعی ژئ باوهری ب ناسنامهیا عیراقی نهبوو ب تنئ ل دههئ خزههتا ریچیا وی تینهت ئەوا کونترول ل سهه یاساین دهستههلاتئ ل عیراقی کرین.